

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. I. Qvomodo, præsertim quàm exporrecta, celeri expeditâ, manu
dandę sint eleemosyna.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

cos ipse alloquere, & tuum illis fructum assigna ipse. Germani veteres in eo genere religiosissimi filiorum aut puellarum manibus inferebant stipem, ut sic liberos à cunis assuefacerent dandis eleemosynis. Margaritha Hispaniarum Regina liberos suos à teneris unguiculis ita erudit, ut ipsi non prono solum affectu, sed suâ etiam manu largirentur stipem. Ergo dâ ipse eleemosynam.

§. II.

2. Modus :
Da dicite
syllabo.

Alter in dandâ eleemosynâ modus est: *Da dicite syllabo*. Memoria humana non solum non immensa non infinita, sed labilis, & fluxa, idcirco ea continuâ subsidii fulcienda. In eam rem sunt schediata, sunt chartulæ ac syllabi, sunt signa & libelli, qui sapius inspecti memoriam vellicent, ne ipsi subrepat oblivio. Hic profus ita faciendum; Pater aut mater familias sapius quærant, Quid sit? num pauperibus datur, quod dari iustum est, & quomodo datur? Hoc ægros, hoc captivos, hoc aliis defendendum dedimus, num delatum est? Illi autem, qui multis statas dant eleemosynas, syllabos suos & nomenclaturas crebrò consulant, & ne quid obliviosè aut negligenter hic agatur, videant.

Beatus Fulgentius Episcopus, qui letali in morbo assidue precabatur; Domine I E S V, hic modò patientiam, & postea indulgentiam: hic ipse moriturus omnium pupillorum, viduarum, egenorum nomina ex ætè tenuit, & discriminatione atque dispositè præcepit: Huic tantum pecunia dato, illi minus, plus isti. Quia verò non omnium talis est memoria, tam tenax, tam ampla & fida, necessarium est, chartam interrogare; syllabus juvet. Ut ostendas res tibi curæ esse & cordi, nonnumquam quære: Quid meus dicit syllabus? quæ nomina suggerit expungenda? Hoc Gregorius Magnus, hoc Ioannes Patriarcha Alexandrinus, hoc & alii fecerunt, qui non graciles libellos, sed codices & volumina nominibus pauperum impleverunt. Hic seridè agendum & graviter; Res Domini est.

Sed & in aliis rebus innumeris terrarum Orbis longè melius administraretur, si negotia non adlabentis memoriæ segnitenti, sed ad monitoris syllabi suggestionem ordine conficerentur.

Guido Pan-
civellus co.
1. memorab.
mibi pag.
736.

Romani olim servos alebant, quorum hic unicus labor, cives Romanos nosse, & nomina eorum memoriâ complecti. Hos nomenclatores appellabat. Eorum usus tunc maximè opportunus, cum dominis suis Candidatis & magistratum ambientibus civium nomina suggerebant, prout quique obvium se dabat. Ita Candidati singulis suo nomine compellendis omnium benevolentiam captare potuerunt. Majore enim voluptate afficitur, qui suo se nomine compelli audit, cuiusque animus ita compellenti magis conciliatur, quam si velut ignotus salutetur. M. Catoni etiam ait, Tullius, nomenclatorem fuisse, qui obviatorum nomina insuffurrarit.

Luc. 11. 16.
v. 9.

Enimverò & nos, quotquot cælum ambimus, Candidati sumus, Amici Numinis, qui preslandi, sunt pauperes. Hos digito monstrans Servator: *Facite vobis amicos*, inquit, *de Memmona inquitatis, ut cum desereritis, recipiant vos in æterna tabernacula*. Hi amici, hi fratres Christi sunt; hi ambiendi à nobis, horum captanda est benevolentia, horum noscenda sunt nomina. Adsit igitur nomenclator syllabus, qui moneat: da huic, da illi pauperi; cras istis atque illis, atque aliis largiendo subveni. Nullus senum, quantumvis ceterâ obliviosus, meminisse desinit, quo loco aurum defoderit, aut cui pecuniam mutuam commodarit. Hic avaritia memoriâ reddidit fidelissimam; hic nullo nomenclatore opus est. At cum dandum est, & quidem gratis, cum

pauperes sunt iuvandi, hem quàm facilis obrepit oblivio? quàm fallax & lenta, quàm segnis & infida hic solet esse memoria? cui ea hic non labat, quem non destituit? Quapropter monitor necessarius; nomenclatore opus est. *Da igitur dicite syllabo*.

§. II.

Tertius in dandâ stipe modus est: *Da cito*. Chryso-
stomi sensu tria sunt optanda Christiano. Ut velit, ut possit, ut compleat. Multi volunt, sed non possunt. Sunt, qui possint, sed nolint. Sunt, qui velint & possint, cepta tamen non compleant, sed cunctando & procrastinando, vel etiam cessando perdant. Communis morbus est ditorum, *Differre*. Frequentissime sunt illis hæ voces: *Cras veni, perendie redi*; sequenti mensè id fiet, post medium annum videbitur. O nullum auxilium, & frigidum solatium, quod præbet tam exosa cunctatio!

Hæc avi nostri, in aulis præsertim & curiis labes maxima est, pæne omnia procrastinare. Quæ res illud Areopagitarum res ipsa pronuntiat. Post centum annos. Hinc lites in annos eunt, & in sæcula, hinc fortunatarum everfiones, hinc mala innumera.

Differre honesta semper serum & noxium; tactura vitæ maxima est dilatio.

Veteres dilacionis damna subiecturi oculis pinxerunt cinaceum, cum inscriptione: *Procrastinationis damna*. Erinaceus cum difficillimè pariat, partum, quamdiu potest, extrahit & procrastinat, quod autem longiores moras interponit entendo, hoc acerbius pungitur, & laceratur. Ita multi quò pariendo tardius, hoc & ægrius dant: longè suavius dedissent, si dedissent citius. Differendo magis adglutinatur pecunia, & difficilè exit è manu. Hic illud Domini opportunissimè: *Quod facis, fac cito*. Ecclesiastes ad tollendas moras exstimulans: *Manè, inquit, semina semen tuum, & vespere non cesset manus tua: quia nescis, quid magis oriatur hoc an illud. Pigri in dies adiones suas procrastinant*. Cunctatione res omnes redduntur imperfectæ, præsertim beneficentia, quæ sæpè tantò est sterilior, quantò lentior & morosior.

Sapienter ac fideliter monens Salomon: *Ne dicas, inquit, amico tuo, vade & revertere, cras dabo tibi, cum statim possis dare. Dabo tibi, vox aurea, vox optima, sed & penitus corrumpit nequissimum, Cras.*

Cras te victurum, cras dabis, Posthume semper, Dic mihi cras istud, Posthume quando venit? Quam longè cras istud ubi est, aut unde petendum? Numquid apud Parthos, Armeniosque jacet? Iam cras istud habet Priami vel Nestoris annos: Cras istud quanti, dic mihi possit emi? Cras vires: hodie jam vivere, Posthume serum est.

Ille sapit, quisquis, Posthume, vixit heri.

Torpedo piscis torporem imprimi & piscibus & piscatoribus: sic alios pisces capit, sic piscatores eludit. Dilatio planè torpedo est, quæ liberalitatem efficit segnem, & cunctabundam, & hoc ipso admodum ingratam. Luciani scitum est: *Gratia, quæ tarda est, ingrata est gratia.*

Gratia namque Cum fieri properat, gratia grata magis. Si bene quid facias, facias cito, nam cito, factum Gratum erit, ingratum gratia tarda facit.

Nam quod Annæo credemus, omnis benignitas properat, & proprium est libenter facientis, cito facere. E priscis sapientes, & verè dixit Publius: Beneficium bis dat, qui celeriter dat; & minus decipitur, cui negatur celeriter. De beneficiis tam eruditè quàm Christianè disertans Seneca: *Sic demus, inquit, quomodo vellemus accipere. Ante omnia libenter cito, sine ulla dubitatione. Ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis hæsit, quod quis agrè dimittere visus est, & sic tanquam sibi præ-*

3. Modus :
Da cito.
Tria op-
tanda Christiano.

Labes avi
nostri est
pæne omnia
procrasti-
natio.

Quomodo
veteres
dilacionis
damna de-
pinxerunt.

Ioan. 11.
v. 27.
Ecclesi. 11.
v. 6.
Plant. in
Basilid.

Beneficio-
tia cuncta-
tione red-
ditur im-
perfecta.

Prova. 1.
v. 28.
Marcial. 1.
5. epigram.
54. in anti-
epig. 60.

Aristotel. 1.
hist. 2.
mal. 1. 17.
& 3.

Cito facere
proprie
est libenter
facientis.

Seneca. 1.
de benefi-
c. 1. 1. 1.
Beneficium
autem in-
gratum, quod
diu hæ-
ret inter ma-
nus dantis.

ter accipiendi perdit. Duplicata sunt beneficia, quæ A
naturata.

CAPVT II.

Eleemosynas humaniter, consideratè,
largiter dandas.

Caſar. l. 4.
Illaſt m.
rac. 68.
mibi pag.
224.

CÆSARIVS è Ciftertientiſi familiâ, qui ante annos quandringtonos ævi ſui miracula conſcripſit, rem ſibi narratam litteris mandans: Quidam Abbas, inquit, hospitalitatis amans, & in pauperes ſupra modum prolixus fuit. Ne autem in his pietatis officiis remoram ſentiret, ſibi ſimiles ſuo cœnobio curatores ambuit. Optimos conatus miro favore Deus proſecutus eſt. Quot plures hoſpites recepit, quantoque largius egenis benefecit, tanto copioſior cœnobii proventus fuit. Huic Abbas alius ſucceſſit, & cū eo tenacitas & avaritia. Prioribus igitur curatoribus amoris ſibi ſimiles adſcivit novus Antilles, avarus avaros. Et ut res mangonio non careret: Prior Abbas, aiebat, nimum fuit dapſilis & eſſuſus: contrahenda ſunt manus, & æs parcius ſerendum, ut ſi agros ſterilitas, pecus peſtilitas, grando ſegetem invadat, habeamus nihilominus, quod promamus. Hoc mantelo Abbas illaudatam parſimoniam velabat. O condum, non Promum! ſed avarus Condus, calamitoſum facit Promum. Poſtquam enim hic lucrío non hoſpites ſolum, ſed & hospitalitatem excluſit, & tributum pauperibus dari ſolium ſubtraxit, ſimul etiam cœnobii cenſus decrevit. Eò res prolapſa, ut vix eſſet, quod menſis ex ritu & more inferretur. Inops erat opulentia. Quadam die vir grandævus & canus à janitore hoſpitiū magnis precibus rogavit. Hunc janitor clara & timidè admittit. Cenula proſus tenuis allata: offula exculſa, caules malè uncti, & quod cenæ caput, præſalſa & durata fumo albula. Super omnia tamen vultus & verba accēſere bona. Nam janitor modeſtè præſatus: Velim, inquit, vir optime, menſam tam tenuem æqui bonique conſulas. Sanè non grandi mazonomo cibos ferimus. Memini olim cū noſtra domus tam optimis redditibus gauderet, ut vel Pontifices ſaliari cenâ liceret excipere: jam vix panem & oluſcula exhaulſtum penu ſubminiſtrare. Huic cano capite hoſpes: Duos fratres, inquit, monaſterio expulſiſtis: & niſi hi revocentur, actum eſt de vobis, è dura egeſtate nunquam ſatis eluctabimini. Illorum fratrum alteri nomen eſt DATE: alter DABITVR VOBIS, appellari ſolet. Et cum dicto ſeſe oculis ſubduxit hoſpes. Iam non infelicis memoria: amboſum nomina utcumque retinuit, rem Abbati ac ceteris ordine percenſuit. Ab exilio revocatus eſt frater DATE, & unâ cum illo rediit germanus exul DABITVR VOBIS. Reſumpta eſt in egenos liberalitas, & res familiaris mirificè augeri cepit.

Res mira hos fratres ſeparari non poſſe, individuo nexu ſeſe comitantur. Vbi DATE, illic & DABITVR eſt. Ita unam aliquam domum aut uterque occupat, aut neuter. Renuis dare? ergo recuſas accipere: nec tibi dabitur.

Atque hoc eſt, quod hæcenus urgemus, & unâ jam dandi modos explicamus. Superiori capite præceptionem triplicem ſuggeſimus: Da ipſe, da dicente ſylabo, da citò. Triplicem aliam hæc ſubjungimus: Da humaniter, da consideratè, da largiter. Singulis præceptionibus majorem lucem dabimus.

4. Modos:
Da humaniter.

Quartus igitur in dandis eleemosynis modus eſt: Da humaniter, vultu bono, verbis amicis, geſtu

non ſuperbo. Verbis contumelioſis omnis gratia corumpitur. Quam decorum eſt, cū viri primarii fordidum palliolum comiter ac benevolè alloquantur, nec adducto ſupercilio inopes velut voce indignos reſciant. Siracides hæc præceptorem agens: Fili, ait, in bonis ne des querelam, & in omni dato ne des triſtitiā verbi mali. Cū eleemoſynam das, cavè illam alperis verbis corumpas, ne qui accipit, pro gratiarum actione tibi maledicat. Non raro lenis, placida, & comis oratio donis iplis eſt potior. Blandè & amicablem alloqueri, & jam dediſti. Vti ros præteritæ ſicci calores temperat, ita dolores, quos urens creat paupertas, mitia verba leniunt valdè ac mitigant. Aſperge tuo muneri comitatem, & munus geminum contuliſti. Frons rugoſa, tereticus vultus, verba rigida mœrori ſunt, non ſolatio, & donum quod comitantur, jugulant. Eleemoſyna, præſertim non magna, verborum ſaccaro & melle condienda eſt, uti ſolent quadam placentæ, ſine hoc condimento minus placituræ.

Eſt qui canem velit allicere, & altera quidem manu panem, ſed altera fuſtem echinatum porrigit: non alliciet: fugabit. Ita ſunt qui ſtipem dividunt, ſed iis verbis, quæ ſavius echino pungunt. Das panem, inquit Chryſoſtomus, & vocas impoſtorem. Exoſum & milerum donū. Suavius benefaceres, ſi tua retineres, quam ſi tam moroſus & humanitatis expers ſis benefactor. Alios mores divinus Paulus nos docens: Induite vos, inquit, ſicut electi Dei, ſancti & dilecti, viſcera miſericordiæ, benignitatem, humanitatem, modeſtiam, patientiam. Harum virtutum ſanè nullam habet, qui adverſus pauperes tam aſper, & inhumanus eſt. Et cui benignus ille videatur, cui patiens, humilis & modeſtus, qui Lazaros tam inclemeter dimittit, qui prius con vicis mordet, quam nummis donet. Num à modeſto humili ſint illæ voces? Vos erroneſ otio nati, vorando, ludendo, potando veſtra conſumitis: Vos mures omne horreum inſectatis, omne triticum corroditis: Vos inertes beſtiæ laborem fugitis, & ignavam mendicitatem ultrò ſectamini: quis ventres tam pigros ſatis implet? Ohe, ſatis eloſorum, ſatis eſt. Parcius iſta, obſecto, Chriſtiani, non hic miſericordiæ ſunt viſcera, ubi verba jactantur tam inhumana. Iſidorus Peluſiota eos, qui pauperes velut moloſſi allatrant, graviter reprehendens: Eleemoſynam, inquit, à probro & contumeliâ puram atque immunem eſſe oportet. Nam qui ei hæc adiungunt, fragrant unguento cenam admilcent, atque accipientium animos percutiunt. Quæ enim cum probro porriguntur, etiamſi maxima ſint, accipientibus minime jucunda ſunt, tamenſi alioqui neceſſitate conſtricti cōtumelias tacitè ferant. Cū autem etiam per exigua ſunt, atque cum contumeliâ præbentur, intolerandam quadam egentium animis tempeſtatem pariunt. Quocirca pauperibus leniter & placidè reſpondere oportet. Melior eſt ſermo quam donum.

Mendici, ut ſcias, non minus homines ſunt, quam tu: ergo iſ te quoque hominem oſtende, & ſimul memineris etiam te mendicum eſſe. Appoſitè Guilielmus Lincolnienſis: Dic mihi, quaſo, o dures, ait, quare pauper tecum non accipiet cibum, qui tecum accepturus eſt reſponſum? quare non accipiet veterem tunicam, qui tecum accipiturus eſt immortalitatis ſolam? quare pauper non meretur accipere panem tuum, qui tecum meruit accipere baptiſmi ſacramentum? Cur indignus ſit accipere reliquias ciborum, qui tecum venturus eſt ad conviviū Angelorum? Ergo mendicus mendico, ſed regni locio amice ac humaniter reſponde.

Quis verd noſtrum à Deo unquam, cū mendicamus, & ſupplices ei libellos porrigimus, reſponderi ſibi audit; Recede impoſtor: non venires ad me, niſi neceſſitas te premeret: in templo tantum tibi charus ſum, cū extra templum es, aliis ſed furtivis amoribus dele-